YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

6 päivänä heinäkuuta 2000 *

Asiassa C-73/99,

jonka Sozialgericht Münster (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Viktor Movrin

vastaan

Landesversicherungsanstalt Westfalen

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen ja sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä joulukuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1), tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Schintgen, C. Gulmann, J.-P. Puissochet ja V. Skouris,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Movrin, edustajanaan asianajaja G. Hesen, Aachen,

— Landesversicherungsanstalt Westfalen, edustajanaan kyseisen laitoksen johtaja J. Försterling,

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön ministerineuvos W.-D. Plessing ja saman ministeriön ylijohtaja C.-D. Quassowski,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja P. Hillenkamp, avustajanaan asianajaja R. Karpenstein, Hampuri,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Movrinin, Saksan hallituksen ja komission 13.1.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.3.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Sozialgericht Münster on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 26.1.1999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 2.3.1999, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla ennakkoratkaisukysymyksen EY:n perustamissopimuksen ja sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä joulukuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97 (EYVL 1997, L 28, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71), tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa kantajana on Movrin, Alankomaissa asuva Alankomaiden kansalainen, ja vastaajana Landesversicherungsanstalt Westfalen (Westfalenin alueen vakuutuslaitos; jäljempänä LVA), joka on kiel-

täytynyt myöntämästä Movrinille lisäosaa, jonka tarkoituksena on korvata hänen alankomaalaisen pakollisen sairausvakuutuksen perusteella maksamansa vakuutusmaksut.

Yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa:

— —

t) 'etuuksilla' ja 'eläkkeellä' tarkoitetaan kaikkia etuuksia ja eläkkeitä, mukaan lukien kaikki niiden osat, jotka maksetaan julkisista varoista, arvon säilyttäviä korotuksia ja lisäavustuksia, joihin sovelletaan III osaston säännöksiä, kuten myös kertasuoritteisia etuuksia, jotka maksetaan eläkkeiden yhteydessä, ja maksujen palauttamisen muodossa annettavia rahasuorituksia".

4 Asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jollei tämän asetuksen erityisistä säännöksistä muuta johdu, jäsenvaltion alueella asuvat henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat jäsenvaltion lain-

säädännön mukaan samojen velvoitteiden alaisia ja nauttivat samoja etuja kuin tämän valtion kansalaiset."

5 Asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, työkyvyttömyys-, vanhuus- tai jälkeenjääneiden rahaetuuksia, työtapaturma- tai ammattitautieläkkeitä ja kuolemantapauksen johdosta annettavia avustuksia, joihin on saavutettu oikeus yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, ei saa vähentää, muuttaa, keskeyttää, peruuttaa tai takavarikoida sen vuoksi, että etuuden saaja asuu muun jäsenvaltion alueella kuin sen, jossa maksamisesta vastuussa oleva laitos sijaitsee."

6 Asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa, joka sijaitsee III osaston 1 luvussa, jonka otsikkona on "Sairaus ja äitiys", säädetään seuraavaa:

"Eläkeläinen, jolla on oikeus eläkkeisiin kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, joista yhden jäsenvaltion alueella hän asuu, ja jolla on oikeus etuuksiin viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan ottaen tarvittaessa huomioon 18 artiklan säännökset ja liitteen VI määräykset, saa yhdessä perheenjäsentensä kanssa tällaiset etuudet asuinpaikan laitoksesta ja tämän laitoksen kustannuksella, niin kuin se, jonka etua asia koskee, olisi eläkeläinen, jonka eläke maksettaisiin yksinomaan viimeksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön mukaan."

7 Asetuksen samassa luvussa sijaitsevassa 33 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltion laitoksella, joka on vastuussa eläkkeen maksamisesta ja joka soveltaa lainsäädäntöä, jonka mukaan eläkkeitä vähennetään sairauden ja äitiyden vuoksi perittävien maksujen osalta, on oikeus tehdä tällaiset vähennykset laskettuina kyseisen lainsäädännön mukaan tällaisesta laitoksesta maksettavasta eläkkeestä siihen määrään saakka, johon etuuksia koskevat kustannukset ovat 27, 28, 28 a, 29, 31 ja 32 artiklan mukaisesti sanotun jäsenvaltion laitoksen vastuulla."

Kansallinen lainsäädäntö

8 Sozialgesetzbuch Erstes Buchin (sosiaaliturvalaki, I luku; jäljempänä SGB I) 23 §:n 1 momentin 1 kohdan e alakohdan mukaan lakisääteisen eläkevakuutuksen mukaisiin suorituksiin kuuluu lisäosa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut.

9 Sozialgesetzbuch Fünftes Buchin (sosiaaliturvalaki, V luku; jäljempänä SGB V) 249 a §:ssä säädetään seuraavaa:

"Pakollisen [lakisääteisen sairaus]vakuutuksen piiriin kuuluvat henkilöt, jotka saavat eläkettä lakisääteisen eläkevakuutuksen perusteella, ja eläkevakuutuslaitokset vastaavat eläkkeen perusteella laskettavista vakuutusmaksuista siten, että kukin maksaa niistä puolet."

10 SGB V:n 255 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Eläkevakuutuslaitokset pidättävät eläkkeen maksun yhteydessä pakollisen [sairaus]vakuutuksen edunsaajien osuuden eläkkeen perusteella laskettavista vakuutusmaksuista, jotka yhdessä eläkevakuutuslaitoksen vakuutusmaksuosuuden kanssa toimitetaan Bundesversicherungsanstalt für Angestellten [liittovaltion palkansaajien vakuutuslaitos] sairausvakuutuskassoihin, maatalousyrittäjien sairausvakuutuskassoja lukuun ottamatta."

11 Sozialgesetzbuch Sechstes Buchin (sosiaaliturvalaki, VI luku; jäljempänä SGB VI) 106 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on pääasian oikeusriitaan sovellettavassa muodossaan, säädetään seuraavaa:

"Eläkkeensaajat, jotka ovat vapaaehtoisesti liittyneet lakisääteiseen sairausvakuutusjärjestelmään tai joilla on vakuutus Saksan toimivaltaisten viranomaisten valvomassa sairausvakuutusyhtiössä, saavat eläkkeen lisäosan, jonka tarkoituksena on korvata sairausvakuutuksesta aiheutuvat kulut. Tätä säännöstä ei sovelleta, jos edunsaajat kuuluvat samanaikaisesti pakolliseen lakisääteiseen sairausvakuutusjärjestelmään."

12 SGB VI:n 106 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se oli 31.12.1996 asti, säädetään seuraavaa:

"Kuukausittain maksettava lisäosa vastaa määrältään sairausvakuutusmaksua, josta eläkevakuutuslaitos vastaa pakolliseen lakisääteiseen sairausvakuutusjärjestelmään kuuluvien eläkkeensaajien osalta. Lisäosan määrä on korkeintaan

puolet sairausvakuutuksesta tosiasiallisesti aiheutuvista kuluista. Jos eläkkeensaajat saavat useita eläkkeitä, eläkevakuutuslaitokset maksavat eläkkeiden määrien suhteessa rajoitetun lisäosan. Lisäosa voidaan maksaa myös kertasuorituksena, joka lisätään johonkin näistä eläkkeistä."

13 SGB VI:n 106 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 1.1.1997 alkaen, säädetään seuraavaa:

"Kuukausittain maksettava lisäosa vastaa määrältään puolta siitä määrästä, joka saadaan soveltamalla sairausvakuutuskassojen keskimääräistä yleistä vakuutusmaksuosuutta eläkkeen määrään. Liittovaltion terveysministeriö vahvistaa tämän keskimääräisen yleisen sairausvakuutuskassojen osuuden kunkin vuoden tammikuun ensimmäisenä päivänä yhtenäisesti koko liittovaltion osalta. Prosenttiluku pyöristetään yhden desimaalin tarkkuudella. Sitä sovelletaan kuluvan kalenterivuoden heinäkuun ensimmäisestä päivästä seuraavan vuoden kesäkuun kolmanteenkymmenenteen päivään saakka. Kuukausittain maksettavan lisäosan määrä on korkeintaan puolet sairausvakuutuksesta tosiasiallisesti aiheutuvista kuluista. Jos eläkeläiset saavat useampia eläkkeitä, eläkevakuutuslaitokset maksavat eläkkeiden määrien suhteessa rajoitetun lisäosan. Lisäosa voidaan maksaa myös kertasuorituksena, joka lisätään johonkin näistä eläkkeistä."

14 SGB VI:n 111 §:n 2 momentissa säädetään ulkomailla vakituisesti asuvien eläkkeensaajien osalta seuraavaa:

"Edunsaajat eivät saa lisäosaa, jonka tarkoituksena on korvata sairausvakuutuksesta ja työtapaturmavakuutuksesta aiheutuvia kuluja."

Pääasia

15 Movrin, jonka eläkevakuutuskaudet ovat täyttyneet Saksassa, on saanut Saksasta työkyvyttömyyseläkettä 1.3.1991 lähtien 1 070,13 Saksan markkaa (DEM) kuukaudessa nettona. Tämän lisäksi hän sai 11.2.1993 tehdyn päätöksen nojalla lisäosaa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut ja joka on 6,4 prosenttia eläkkeen määrästä.

16 Heerlenissä (Alankomaissa) sijaitsevan alankomaalaisen vakuutuslaitoksen ilmoitettua saksalaiselle vakuutuslaitokselle, että Movrin kuuluu Alankomaissa pakollisen lakisääteisen sairausvakuutusjärjestelmän piiriin, Krankenversicherung der Rentnerin (eläkkeensaajien sairausvakuutuskassa, jäljempänä KVdR) hyväksi pidätetyt osuudet palautettiin Movrinille LVA:n 18.6.1993 tekemällä päätöksellä, koska hän on Saksan järjestelmään nähden etusijalla olevan alankomaalaisen sairausvakuutuksen vuoksi vapautettu vakuutusvelvollisuudesta.

17 LVA myönsi Movrinille 7.9.1995 tekemällään päätöksellä, joka tuli voimaan 1.9.1995, tavanomaisen 1 335,36 DEM:n määräisen kuukausittaisen vanhuuseläkkeen aikaisemman työkyvyttömyyseläkkeen sijaan Movrinin täytettyä 65 vuotta.

18 Movrin on saanut lisäksi vuoden 1995 elokuun ensimmäisestä päivästä lähtien alankomaalaisen eläkevakuutuslaitoksen maksamaa vanhuuseläkettä. Tämä laitos pidättää eläkkeen maksun yhteydessä sairausvakuutusmaksut, jotka lasketaan alankomaalaisen ja saksalaisen vanhuuseläkkeen yhteismäärän perusteella. Movrin saa alankomaalaiselta laitokselta korvausta, jonka tarkoituksena on korvata hänen maksamansa sairausvakuutusmaksut. Tätä korvausta laskettaessa ei oteta huomioon edunsaajan Saksasta saamaa eläkettä.

19 Movrin vaati 21.11.1996 päivätyllä kirjeellään, että hänelle myönnettäisiin SGB VI:n 106 §:ää ja SGB V:n 249 a §:ää analogisesti soveltamalla, yhdessä asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan kanssa, saksalaisen eläkkeen perusteella lisäosa, jonka tarkoituksena on korvata osittain Alankomaissa maksetut sairausvakuutusmaksut. Koska Movrin saa Saksasta eläkettä, hänellä on mielestään oikeus vaatimaansa lisäosaan, ja tämän vaatimuksen hylkääminen olisi ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan ja EY:n perustamissopimuksen 51 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 42 artikla) kanssa.

20 Movrin korosti, että jokaisen eläkkeensaajan, joka kuuluu Saksassa pakollisen lakisääteisen sairausvakuutuksen piiriin, on maksettava SGB V:n 249 §:n nojalla puolet lakisääteisen eläkevakuutuksen nojalla saadun eläkkeen perusteella laskettavista sairausvakuutusmaksuista riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa hän asuu. Lisäksi jokainen eläkkeensaaja, joka kuuluu Saksassa vapaaehtoisen lakisääteisen sairausvakuutuksen piiriin tai jolla on jossakin jäsenvaltiossa yksityinen sairausvakuutus, saa SGB VI:n 106 §:n mukaisesti vakuutukseen liittyvän lisäosan, jonka määrä on puolet kyseisistä sairausvakuutusmaksuista, vaikka hän asuisi jossakin muussa jäsenvaltiossa. Tämän lisäosan ulkopuolelle jäävät vain eläkkeensaajat, jotka asuvat toisessa jäsenvaltiossa ja kuuluvat siellä pakollisen lakisääteisen sairausvakuutuksen piiriin.

21 Movrinin mukaan tällainen tilanne loukkaa asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohtaan sisältyvää yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Movrin totesi myös, että asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan mukaan jäsenvaltion lainsäädännön nojalla maksettavia vanhuusetuuksia ei voida evätä sen vuoksi, että etuuden saaja asuu muussa jäsenvaltiossa. Näin ollen ei voida hyväksyä sitä, että Saksasta eläkettä saavat henkilöt, jotka kuuluvat Saksassa pakollisen sairausvakuutuksen piiriin, saavat SGB V:n 249 §:ssä tarkoitetun lisäosan, kun taas muussa jäsenvaltiossa asuvilla eläkkeensaajilla, jotka kuuluvat tämän vuoksi viimeksi mainitun jäsenvaltion pakollisen sairausvakuutuksen piiriin, ei ole oikeutta tähän etuuteen. Movrin totesi, että hänellä on velvollisuus liittyä Alankomaissa lakisääteiseen sairausvakuutukseen eikä hänellä ole mitään mahdollisuutta ottaa sairausvakuutusta, joka oikeuttaisi lisäosaan Saksassa. Saksan lainsäädäntö, joka estää Movrinin vaatiman lisäosan maksamisen, sisältää Movrinin mukaan EY:n perustamissopimuksen 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa (josta on muutettuna tullut EY 12 artiklan ensimmäinen kohta) tarkoitettua peiteltyä syrjintää, koska

se sisältää säännöksiä, jotka ovat tavanomaisesti epäedullisempia ulkomaalaisille. Lainsäädännöllä loukataan myös EY:n perustamissopimuksen 48 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 39 artikla) tarkoitettua työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta.

22 LVA kieltäytyi 9.1.1997 tekemällään päätöksellä myöntämästä SGB VI:n 106 §:ssä tarkoitettua sairausvakuutusmaksuihin liittyvää lisäosaa. Kyseisen päätöksen mukaan Movrin, joka saa samanaikaisesti sekä saksalaista että alankomaalaista eläkettä, kuuluu asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan nojalla Alankomaiden lainsäädännön mukaisen pakollisen sairausvakuutuksen piiriin. Toisin sanoen KVdR:ää ei voida soveltaa, joten SGB VI:n 106 §:n mukaista lisäosaa ei voida myöntää. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei voida soveltaa asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohtaa, koska Movrinilla ei ole Saksan lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän nojalla oikeutta sairausetuuksiin. Myöskään asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan 1 kohdan mukainen yhdenvertaisen kohtelun periaate ei LVA:n mukaan tue Movrinin väitteitä. Saksan kansalaisella, joka ei kuulu eläkkeensaajien pakollisen sairausvakuutuksen piiriin, ei myöskään ole oikeutta lisäosaan, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut.

23 Movrin teki tästä päätöksestä valituksen, jossa hän lisäsi, että asetuksen N:o 1408/71 27 artiklassa ei millään tavoin suljeta pois hänen oikeuttaan. Tässä artiklassa säädetään nimittäin vain oikeudesta sairausvakuutusetuuksiin. Käsiteltävänä olevassa asiassa on kuitenkin kyse lisäosasta, joka on asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohdan mukaan eläkettä ja siten osa saksalaista vanhuuseläkettä. Kantajan mielestä tämä ilmenee myös SGB I:n 23 §:n 1 momentin 1 kohdan e alakohdasta, jonka nojalla lisäosat, joiden tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut, ovat lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän mukaisia etuuksia. Movrin katsoo siten voivansa vaatia asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan mukaista etuutta.

24 LVA:n valituslautakunta hylkäsi Movrinin valituksen 26.6.1997 tekemällään päätöksellä samoilla perusteilla, jotka ilmenevät LVA:n 9.1.1997 tekemästä riidanalaisesta päätöksestä. Lisäksi se totesi, että SGB V:n 249 a §:ssä säädetään vain siitä, kenen on maksettava sairausvakuutusmaksut eläkkeestä, josta on SGB V:n 228 §:n nojalla maksettava sairausvakuutusmaksuja. Useampaan eläkejärjestelmään kuuluvat eläkeläiset — kuten Movrin — eivät kuitenkaan asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan mukaan kuulu Saksassa KVdR:n pakollisen sairausvakuutuksen piiriin. Movrinin kohdalla sairausvakuutusvelvollisuus määräytyy päinvastoin yksinomaan Alankomaiden lainsäädännön nojalla.

25 Movrin nosti LVA:n valituslautakunnan päätöksestä kanteen Sozialgericht Münsterissä 1.8.1997 toistaen aikaisemmat perustelunsa. Hänen mukaansa samalla kannalla on myös Euroopan komissio, joka Saksan liittotasavaltaa vastaan aloitettua menettelyä SG(91)D/21325-A/91/0807 koskevassa 13.11.1991 päivätyssä kirjeessään totesi, että Bundesversicherungsanstalt für Angestellte ei ole myöntänyt lisäosaa eläkkeensaajille, jotka ovat sopineet sairausvakuutuksesta ulkomaille sijoittautuneen vakuutuksenantajan kanssa. Tämän kirjeen mukaan tällainen lisäosa on asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohdassa ja 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu eläke.

26 Sozialgericht Münster hylkäsi Movrinin kanteen 21.10.1997 tekemällään päätöksellä.

27 Movrin valitti tästä päätöksestä 25.11.1997 Landessozialgericht Nordrhein-Westfaleniin. Kantaja toisti tässä tuomioistuimessa, että toisin kuin LVA väittää, vaadittu lisäosa ei ole asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan mukainen sairausva-

kuutusetuus, vaan asetuksen 1 artiklan t alakohdassa tarkoitettu eläke, joten asetuksen 10 artiklaa olisi sovellettava. Komission samanlaisen arvioinnin perusteella Saksan lainsäätäjä on muuttanut tähän asti voimassa ollutta lakia siten, että myös Saksasta eläkettä saavat eläkkeensaajat, jotka ovat ottaneet vakuutuksen toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalta vakuutuksenantajalta, saavat lisäosan, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut. Movrinin mukaan toisin ei voi olla niiden henkilöiden suhteen, jotka saavat Saksasta eläkettä ja jotka kantajan tavoin asuvat toisessa yhteisön jäsenvaltiossa ja jotka kuuluvat siellä sairausvakuutuksen piiriin. Tätä näkökantaa tukee yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 103/75, Aulich, 26.5.1976 antama tuomio (Kok. 1976, s. 697), jossa todetaan, että Alankomaissa asuvalla ja Saksasta eläkettä saavalla henkilöllä on oikeus saada tukea Alankomaiden oikeuden mukaisen vapaaehtoisen sairausvakuutuksen vakuutusmaksujen maksamiseen.

28 Movrin katsoi, että käsiteltävänä olevassa asiassa oli pyydettävä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua siitä, onko lisäosa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut, asetuksen N:o 1408/71 10 artiklassa tarkoitettu eläke.

29 LVA katsoi puolestaan 27.4.1977 antamassaan tuomiossa, että lisäosaa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut, ei Saksassa myönnetä, jos kyseessä on ulkomainen pakollinen lakisääteinen sairausvakuutus. LVA:n mukaan yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Aulich antamalla tuomiolla ei ole käsiteltävänä olevassa asiassa merkitystä, koska Movrinilla ei ole Alankomaissa vapaaehtoista vaan pakollinen sairausvakuutus. LVA korostaa, että SGB VI:n 106 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan lisäosaa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut, ei makseta ajalta, jolloin eläkkeensaaja kuuluu samanaikaisesti pakollisen lakisääteisen sairausvakuutuksen piiriin.

30 Landessozialgericht Nordrhein-Westfalen kumosi riidanalaisen päätöksen 27.7.1998 antamallaan tuomiolla ja siirsi asian Sozialgericht Münsterille, joka päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko yhteisön oikeuden vastaista se, että vastaaja kieltäytyy myöntämästä kantajalle, jolle se maksaa vanhuuseläkettä, lisäosaa, jonka tarkoituksena on korvata tämän alankomaalaisesta sairausvakuutuksesta aiheutuvat kulut?"

Ennakkoratkaisukysymys

31 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin pyrkii kysymyksellään selvittämään, onko asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohtaa ja 10 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion lainsäädännön mukainen lisäosa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut, on edellä mainituissa säännöksissä tarkoitettu vanhuusetuus, johon tämän lainsäädännön mukaista vanhuuseläkettä saavalla henkilöllä on oikeus, vaikka hän asuu toisessa jäsenvaltiossa, jossa hän kuuluu pakollisen sairausvakuutuksen piiriin.

32 On huomautettava, että asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdan mukaan vanhuusetuuksia, joihin on saavutettu oikeus yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, ei saa vähentää, muuttaa, keskeyttää, peruuttaa tai takavarikoida sen vuoksi, että etuuden saaja asuu muun jäsenvaltion alueella kuin sen, jossa maksamisesta vastuussa oleva laitos sijaitsee.

33 Tästä säännöksestä seuraa, että siinä mainittujen etuuksien, eläkkeiden ja avustuksien myöntämisestä tai niiden maksamisesta ei voida kieltäytyä sen vuoksi, että etuuden saaja ei asu sen jäsenvaltion alueella, jossa maksamisesta vastuussa oleva laitos sijaitsee (yhdistetyt asiat, 379/85—381/85 ja 93/86, Giletti ym., tuomio 24.2.1987, Kok. 1987, s. 955, 17 kohta).

34 Asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohdan mukaan tässä asetuksessa "etuuksilla" ja "eläkkeellä" tarkoitetaan "kaikkia etuuksia ja eläkkeitä, mukaan lukien kaikki niiden osat, jotka maksetaan julkisista varoista, arvon säilyttäviä korotuksia ja lisäavustuksia, joihin sovelletaan III osaston säännöksiä, kuten myös kertasuoritteisia etuuksia, jotka maksetaan eläkkeiden yhteydessä, ja maksujen palauttamisen muodossa annettavia rahasuorituksia".

35 LVA lähtee olettamuksesta, että pääasiassa kyseessä oleva lisäosa on sairausetuus. Koska asetuksen N:o 1408/71 27 artiklan mukaan sairausetuuksiin sovelletaan sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa etuuden saaja asuu, eli tässä tapauksessa Alankomaiden kuningaskunnan lainsäädäntöä, pääasian kantaja ei voi kuulua Saksan eläkkeensaajien sairausvakuutusjärjestelmään. Koska LVA:n mukaan kyseessä ei ole Saksan lakisääteisen eläkevakuutusjärjestelmän nojalla saatu etuus, ei voida myöskään perustellusti vedota asetuksen N:o 1408/71 10 artiklaan.

36 Saksan hallituksen mukaan pääasiassa kyseessä olevaa lisäosaa ei voida pitää asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohdan mukaisena "etuutena", koska kyseessä oleva henkilö kuuluu pakollisen sairausvakuutusjärjestelmän piiriin. Tällaisessa tilanteessa saksalaista lisäosaa ei makseta Saksassa asuvalle eläkeläiselle, vaan suoraan sairausvakuutusjärjestelmään. Asetuksen N:o 1408/71 10 artiklaa ei voida siten soveltaa.

37 Ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi on tarkasteltava, onko riidanalainen lisäosa asetuksen N:o 1408/71 10 artiklassa tarkoitettu "vanhuusetuus".

38 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan vastaus kysymykseen, kuuluuko tietty etuus asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan, riippuu ennen kaikkea etuuden oleellisista tekijöistä, etenkin sen tarkoituksesta ja myöntämisedellytyksistä (ks. erityisesti asia C-45/90, Paletta, tuomio 3.6.1992, Kok. 1992, s. I-3423, 16 kohta).

39 Kuten Movrin ja komissio ovat perustellusti todenneet, pääasiassa kyseessä olevan lisäosan ja vanhuuseläkkeen välisestä yhteydestä sekä lisäosan tarkoituksesta säädetään Saksan lainsäädännössä.

40 Tältä osin on todettava erityisesti, että riidanalaisen lisäosan saamisen edellytyksenä on oikeus eläkkeeseen, että tämän lisäosan myöntävät eläkevakuutuslaitokset, että sen määrä lasketaan sairausvakuutusmaksujen mukaan, joiden määrä puolestaan määräytyy eläkkeen mukaan, ja että sen tarkoituksena on täydentää vanhuusetuuksia korvaamalla sairausvakuutusmaksuja ja siten keventämällä sairausvakuutusmaksujen eläkkeensaajalle aiheuttamia kustannuksia.

41 Toisin kuin LVA väittää, riidanalaista lisäosaa ei ole pidettävä asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettuna sairausetuutena. Kuten Movrin ja komissio ovat perustellusti todenneet, kyseistä lisäosaa ei makseta sairauden vuoksi eli vakuutustapahtuman toteutuessa, vaan sen maksaminen on tällaisen etuuden syntymisen edellytys. Korvaus, jolla osallistutaan sairausvakuutusmaksujen maksamiseen, ei voi olla saman vakuutuksen perusteella maksettava etuus (ks. em. asia Aulich, tuomion 7 kohta).

42 Lisäksi on hylättävä Saksan hallituksen perustelut, joiden mukaan eläkevakuutuslaitoksen sairausvakuutuslaitokselle maksamat maksut eivät ole asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohdassa tarkoitettuja "etuuksia", koska eläkevakuutuslaitos ei maksa osuuttaan pakollisen sairausvakuutuksen vakuutusmaksuista eläkkeensaajalle, vaan suoraan sairausvakuutuslaitokselle (SGB V:n 255 §).

43 Tältä osin on todettava, että asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohta koskee eläkkeen lisiä ja nimenomaisesti "maksujen palauttamisen muodossa annettavia rahasuorituksia". Kuten komissio perustellusti huomauttaa, se, että tällaiset maksut suoritetaan suoraan sairausvakuutuslaitokselle, eikä kyseessä olevan pakollisen sairausvakuutuksen piiriin kuuluvalle eläkkeensaajalle, ei muuta keskeisintä havaintoa siitä, että nämä maksut suoritetaan eläkkeensaajan hyväksi ja että niiden seurauksena hänen eläkkeensä määrä kasvaa, jotta vakuutusmaksujen hänelle aiheuttamia kustannuksia voidaan vähentää. Kuten Movrin on perustellusti todennut, Saksan hallituksen perustelujen hyväksyminen tarkoittaisi sitä, että asetuksen N:o 1408/71 10 artiklassa säädettyä etuuksien maastaviennin periaatetta ei sovellettaisi pelkästään siksi, että etuuksia ei makseta henkilölle, jolla on niihin oikeus, vaan suoraan sairausvakuutusjärjestelmään, johon perustuvia vakuutusmaksuja etuuksilla korvataan.

44 Edellä esitetystä seuraa, että kun eläkkeen määrää korotetaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella lisäosalla (ks. erityisesti em. asia Giletti, tuomion 14 kohta), lisäosa on asetuksen N:o 1408/71 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vanhuusetuus, joka voidaan viedä maasta tämän säännöksen nojalla, ellei tätä säännöstä jätetä soveltamatta asetuksen liitteessä VI tarkoitetun erityisen säännöksen vuoksi.

45 Näin ollen Movrinin tilanteen kaltaisessa tilanteessa olevalta henkilöltä ei voida evätä oikeutta eläkkeen riidanalaiseen lisäosaan pelkästään sillä

perusteella, että hän ei enää asu sen jäsenvaltion alueella, joka vastaa etuuden maksamisesta.

46 Saksan hallitus vastustaa sitä, että Alankomaiden kuningaskunta ottaa perusteettomasti huomioon muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla maksettavan eläkkeen määrän Alankomaiden sairausvakuutuksen rahoittamiseksi. Ziekenfondswetin (Alankomaiden sairausvakuutuslaki) mukaan pääasian kantajan olisi pitänyt vaatimuksen esittämisvuonna eli vuonna 1996 maksaa Alankomaiden sairausvakuutusjärjestelmään — Alankomaiden eläkkeestä maksettavan 7,4 prosentin perusmaksun lisäksi — 5,4 prosentin suuruinen lisämaksu kaikista muista tuloista, joihin kuuluu Saksasta saatava lakisääteinen eläke.

47 Saksan hallitus katsoo, että tällainen muiden jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla maksettavien eläkkeiden huomioonottaminen Alankomaiden sairausvakuutuksen rahoittamiseksi on ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan säännösten kanssa. Tällainen lainvastainen toimenpide ei voi olla oikeudellinen peruste, jolla saksalainen laitos, joka maksaa eläkkeen, josta on maksettava vakuutusmaksuja, voitaisiin velvoittaa maksamaan korvausta sellaisen lisäosan muodossa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut.

48 Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, tältä osin on riittävää todeta, että vaikka Alankomaiden lainsäädännön oletetaan olevan ristiriidassa asetuksen N:o 1408/71 33 artiklan kanssa, tällainen tilanne ei voi saattaa kyseenalaiseksi jäsenvaltion lainsäädännön mukaisten vanhuusetuuksien maastaviennin periaatetta, joka taataan asetuksen 10 artiklassa.

49 Saksan hallitus väittää vielä, että pääasiassa kyseessä oleva lisäosa ei missään tapauksessa tule kysymykseen Movrinin tilanteessa, jossa hänen Saksasta saamansa eläkkeen perusteella Alankomaiden sairausvakuutusjärjestelmään maksamansa maksut (5,4 prosenttia) ovat pienemmät kuin maksut, joita hänen pitäisi

maksaa Saksasta saamastaan eläkkeestä, jos hän asuisi Saksassa ja kuuluisi KVdR:n pakollisen vakuutuksen piiriin. Tämän lisäosan myöntäminen johtaisi siihen, että kyseinen henkilö saisi perusteettomasti paremmat etuudet kuin KVdR:ään kuuluva eläkkeensaaja, mikä ei olisi hyväksyttävää.

50 Movrin vastaa tähän, että Saksan hallitus ei ota huomioon 7,35 prosentin suuruisia maksuja, jotka myös lasketaan Alankomaista ja Saksasta saatujen eläkkeiden perusteella ja jotka hänen on maksettava erityisiä sairauskuluja koskevan Alankomaiden yleislain nojalla. Loppujen lopuksi hän maksaa Alankomaiden sairausvakuutuksen perusteella enemmän kuin Saksassa maksettavat 7 prosenttia.

51 Vaikka oletettaisiin Saksan hallituksen tapaan, että kyseinen henkilö voisi saada paremmat etuudet kuin aina Saksassa asunut eläkkeensaaja, tämä ei johdu yhteisön oikeuden tulkinnasta vaan nykyisin voimassa olevasta järjestelmästä, joka yhteisen sosiaaliturvajärjestelmän tai kansallisten järjestelmien yhdenmukaistamisen puuttumisen vuoksi perustuu pelkkään lainsäädäntöjen yhteensovittamiseen (ks. erityisesti asia 27/71, Keller, tuomio 10.11.1971, Kok. 1971, s. 885 ja asia 22/77, Mura, tuomio 13.10.1977, Kok. 1977, s. 1699, 10 kohta; Kok. Ep. III, s. 443).

52 Näin ollen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1408/71 1 artiklan t kohtaa ja 10 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion lainsäädännön mukainen lisäosa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut, on kyseisten säännösten mukainen vanhuusetuus, joihin kyseisen lainsäädännön mukaisen vanhuuseläkkeen saajalla on oikeus, vaikka hän asuu muussa jäsenvaltiossa, jossa hän kuuluu pakollisen sairausvakuutuksen piiriin.

Oikeudenkäyntikulut

53 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Sozialgericht Münsterin 26.1.1999 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja

ajan tasalle saatettuna 2 päivänä joulukuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 118/97, 1 artiklan t kohtaa ja 10 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion lainsäädännön mukainen lisäosa, jonka tarkoituksena on korvata maksetut sairausvakuutusmaksut, on kyseisten säännösten mukainen vanhuusetuus, joihin kyseisen lainsäädännön mukaisen vanhuuseläkkeen saajalla on oikeus, vaikka hän asuu muussa jäsenvaltiossa, jossa hän kuuluu pakollisen sairausvakuutuksen piiriin.

Moitinho de Almeida Schintgen Gulmann

Puissochet Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä heinäkuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja